

SVERIGES DÖVHISTORISKA SÄLLSKAP

Utgivare: Sveriges Dövhistoriska Sällskap (SDHS)
Utkommer 2-4 gånger årligen och sänds gratis till SDHS medlemmar
Redaktionskommitté: Per Eriksson och Gunilla Wågström Lundqvist
Layout: Göran Andersson
Ansvarig utgivare: Tomas Hedberg
ISSN 1401-9566

• NR 15 • ÅRGÅNG 9 • SEPTEMBER 2003 •

Signe Larsson skrev tusentals artiklar

Siv Lindgren föreläste om en välkänd person Signe Larsson, som sänt artiklar till SDR kontakt i många år.

□ Signe Larsson, f. Jönsson, föddes den 15 februari 1898 i Röinge församling, dotter till riksdagsman Birger Jönsson. Hon var inte döv vid födelsen, utan när hon var 11 eller 13 år gammal, blev hon döv. Orsaken var hjärnhinneinflammation. Det stod dels i en tidning att hon blev 11 år, och dels i en annan tidning att hon blev 13 år. Hon gick alltså i den sjuåriga folkskolan.

Enligt artikel i SDR kontakt, i mars 1973, skriven av henne, när hon kom som 13-åring till Lunds lasarett år 1911 efter att ha förlorat hörseln, delade hon rum med en hörande flicka. Just denna flicka lärde henne ett handalfabet som är helt olika vårt handalfabetet. Så kunde de prata med varandra. Alla i hennes hem och några jämnåriga vänner till henne lärde sig det sedan. Det användes under några år. En kallar det för tatterspråk, en annan för sotarspråk. En tredje påstår att det inte är ovanligt bland skolbarn, ett slags hemligt språk. Hon berättade i sin artikel att hon kände genast igen detta handalfabet när hon såg det avbildat i Kamratposten. När hon lärt avläsning föll det i glömska. Att det fanns döva och ett annat handalfabet, visste hon ingenting om. Först i 16 års ålder kom hon i kontakt med döva. Hon tyckte att det var ledsamt att Kamratposten inte valt vårt handalfabet istället. Idén att sprida vårt handalfabet genom en tidning för barn, som Kamratposten, var ju god tyckte hon.

Svårt acceptera vara döv

Siv Lindgren nämnde att hon letade efter ett nummer av Kamratposten som handlade om handalfabet och önskade att få ett tips hur man hittar detta nummer.

Signe Larsson hade svårt att acceptera att hon var döv i den första tiden. Det var

Signe Larsson och hennes make Tage Larsson

märkvärdigt tyst runt omkring henne. Hon spelade piano, men hon hörde ingenting. Hon såg fåglarna, men hon hörde dem inte. Hon hade hörande kompisar som hon lekte med. Hon försökte leka med dem så gick inte det bra länge.

Hon gick på Tysta skolan i Stockholm. Vilket år kunde Siv Lindgren inte få reda på. Hon tänkte söka in på Konstakademiens målarskola. Men när hennes mor dog hastigt, så fick hon ta hand om hemmet på gården. Hon blev medlem i Halmstads Dövas Förening år 1920. Hon stannade där som medlem fram till sin död år 1991 förutom tre år mellan 1922-1924, då hon jobbade antagligen i Helsingborg. Sedan kom hon tillbaka till föräldrarnas gård Röinge år 1925.

År 1933 gifte hon sig med en döv lantarbetare Tage Larsson från Tomelilla, Skå-

ne. Hon tyckte att hon hade det så roligt med sin man för de kunde kommunicera med varandra. De brukade en liten gård som heter Landala. Platsen heter Årnarp. De fick en dotter som heter Eva.

Artiklar i Hallandsposten

När hon var 16 år började hon medarbeta i Dövas tidning. I över 50 år bidrog hon till Dövas tidning med tusentals artiklar. Förutom att hon medverkat i Sveriges Dövas Riksförbunds medlemstidning - SDR - kontakt, så har hon också varit publicerad i bl a Hallandsposten, Kvällsposten, Idun, Land och Husmodern. Hon sade att när hon skrev för att det är roligt. Hennes signatur står alltid som "S - e".

Siv Lindgren berättade att när hon bör
(Fortsättning på sid 3)

August P. Persson – klok och osjälvisk

Han grundade dövföreningen i Hallands län

Bengt-Åke Malmberg föreläste om stiftaren August P. Persson. August Persson är antagligen okänd utanför Hallands län, men han var välkänd inom dövföreningarna genom sin insats för bildandet av dövföreningen i Hallands län.

□ August Persson föddes den tredje februari 1858 i Tönnersjö församling, några mil öster om Halmstad. När han var sju-åtta år gammal, blev han döv. Redan vid fem års ålder gick han i skolan, en typ ambulerande skola i sin h e m b y g d. Han gick alltså aldrig i någon dövskola.

August Persson var initiativtagare till att bilda H a l l a n d s D ö v s t u m s f ö r e n i n g. Föreningen bildades den 19 januari 1902. Vid starten

August och Ida Persson

var det nio medlemmar. Mot årets slut ökades antalet medlemmar till 16. Några medlemmar var kanske tidigare medlemmar hos Väst kustens Dövstummas Sällskap. Då omfattade Väst kustens Dövstummas Sällskap flera län, t. ex. Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs samt Göteborgs och Bohus län och Göteborgs stad. Kanske var det långa avståndet som gjorde att de bildade en egen dövförening i Halland.

August Persson var mycket aktiv inom dövrörelsen, bl. a. ombudsman för de dövstummas sjukkasse i Stockholm, styrelseledamot i föreningen till förmån för dövstumma i 4:e distriktet.

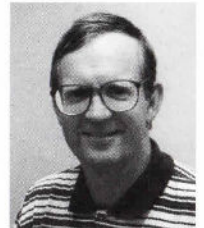
Grundade en fond

Från 1902 till 1909 satt August Persson som ordförande, sekreterare och kassör samtidigt. Under dessa år arbetade han fram stadgar och sökte efter en lokal till föreningen. Han hade goda kunskaper om den sociala biten genom att ordna en Grundfond inom föreningen som samlade in pengar genom frivilliga medlemmar. Denna fond utdelades årligen till behövande medlemmar. Han bildade också de Dövstummas sparkassa i Halmstad. Det skedde den 10 juli 1910. De fick 17 medlemmar på en

gång. 1915 väckte August förslag om delning av Hallands Dövstummsförening till två dövstummsföreningar, förslagsvis Halmstad-Falkenberg. Samt framlade ett färdigt utarbetat förslag till stadgar för medlemmarna. Men av den förda diskussionen framgick att Halmstads dövstamma, som var i majoritetet, motsatte sig en delning. August återtog då sitt förslag, för att låta Hallands Dövstummsförening fortgå orubbad.

Han startade ett första inköp till blivande bibliotek, "Dövstumms undervisningens utveckling i Sverige" och ordnade föreläsningar tre-fyra gånger per år.

När det gäller föreningens beslut och protokoll, var han mycket noggrann i demokratisk anda. Han förutsåg och tog upp på mötet vad som beslutades om. Bengt-Åke Malmberg visade några protokollutdrag från 27 december 1909, 1 maj 1910 och 29 januari 1911, vilket var intressant att läsa hur August Persson skrev klagorandande text i protokollet.

Bengt-Åke Malmberg

Ledare

Bäste medlemmar och läsare!

□ Som bekant har Sveriges Dövhistoriska sällskap, SDHS fått 540.000 kronor från Allmänna Arvsfonden (AA), till en förstudie för projektet: "Arkivering av dövföreningars handlingar och inventarier" för 10 månader. Till projektet har Per-Thomas Örlegård fått i uppdrag av SDHS, som projektledare på halvtid tillsammans med Carl Magnus Lindgren, utbildad som arkivarie på Arkivcentrum.

Förstudien påbörjades den 1 november 2002 och håller nu på att avslutas, i september 2003. Syftet är att ta reda på hur lång tid som behövs för registrering och arkivering av en dövförenings handlingar samt att driva ett stort huvudprojekt med bättre underlag och resultat från detta förstudieprojekt. Idag har vi drygt ett 50-tal dövföreningar. Därför valdes 10 stycken dövföreningar, inklusive nedlagda dövföreningar att ingå i förstudien. Värmlands dövas länsförening och dess lokala dövföreningar, Östergötlands dövas länsförbund och dess

lokala dövföreningar, Landskronabygdens dövförening, Kalmar läns dövas förening och Södertälje dövas förening, har deltagit med registrering och arkivering under förstudien. Förhoppningsvis ska SDHS få anslag till huvudprojektet för att kunna avsluta med registrering och arkivering av alla dövförenings handlingar och foton.

Vid SDHS:s dövhistoriska seminarier i Falkenberg hösten 2002, diskuterades var vår nästa dövhistoriskt seminarium skulle förläggas. Bland medlemmarna var Växjö ett stort intresse. SDHS:s styrelse beslöt vid styrelsens möte att SDHS:s 11:e dövhistoriska seminarium ska förläggas i Växjö i oktober 2003. Temat blir "Dövas historia i Småland och Utvandringen till Amerika", eftersom det fanns några tidigare dövskolor i Småland, till f d dövskolan i Växjö, fortsättningsskolan för döva flickor i Växjö. Idag är både dövskolan i Växjö och fortsättningsskolan för flickor inte längre kvar.

Skolminnen från dessa tider behöver nog dokumenteras. Idag har vi många döva invandrare och flyktingar som kommer från öststater i Europa, Turkiet, Iran och andra länder i världen. Det är också dags att dokumentera deras minnen hur de upplevt när de kommit till Sverige och på vilket sätt de lyckats att få komma hit i Sverige.

Som bekant är Växjö känt och har många sevärdheter, såsom Domkyrkan och Utvandrarernas hus. Vi ska besöka Utvandrarernas hus och ska få ett föredrag om utvandringen till Amerika på 1800-talet och fram till förra sekelsskiftet. Anledningen till detta är att vi valt ett temat "Utvandringen till Amerika". Det skulle vara intressant att ta reda på om det har funnits döva utvandrare till Amerika.

På SDHS:s vägnar vill jag tacka Ingvald Berntsson, SDHI/Sportklubben Dacke och Eric Odéen, Dövas Förening i Kronobergs län för samarbetet med oss för att kunna genomföra seminarier i Växjö.

Till sist har SDHS:s styrelse glädjen att meddela att Deaf History International, DHI:s styrelse, beslöt att meddela vid generalförsamlingen att SDHS får ha den äran att vara värd för DHI:s 7:e internationella konferens om dövhistoria i Stockholm år 2009. Gunilla Wågström Lundqvist och jag deltog i DHI:s 5:e internationella konferens i Paris.

Vi återkommer med en rapport om DHI:s 5:e internationella konferens och utförligare artiklar om seminarier i Växjö i nästa kommande nummer.

Tomas Hedberg

Från vänster: Albin Svensson (?), Oskar Blomqvist, okänd, Emil Johansson
Sittande: okända, men en av dem är troligen Björk.

Tänk er! Först vid 37 års ålder (1895) kom August i kontakt med döva och blev intresserade av döva och deras föreningsliv. Han gifte sig med Amanda Röyter från Torekov den 30 december 1896. Makan dog år 1917. August omgifte sig med Ida Drysselius den 25 september 1921. Ida kom från Kalmar.

"Klok och osjälvisk"

August Persson arbetade som täljare i en toffelfabrik i Falkenberg fram till sin pensionering.

Efter pensioneringen flyttade han till Roshult nära Esmared i Simlångsdalens trakt i Halland. Blev sjuk de sista åren och fick understöd av föreningen. Han avled

Stående: från vänster: John Juhlin (nr 2), Märten Johansson (nr 7),
Sittande: Ida Persson (?), nr 1, August Persson nr 3, Jenny Sidoli nr 4, Alma Månsson nr 5, Emil Johansson nr 7, Anders Johansson nr 10, Augusta Johansson nr 11, Bror Sidoli (?) nr 12.

den 25 september 1931 vid 73 års ålder.

Bengt-Åke skulle vilja forska vidare, eftersom han inte hade kollat med de Dövstummas begravningsskassa och även med 4:e distriktet. Bengt-Åke vill forska vidare i gamla dövtidningar som August själv kanske har skrivit artiklar. Han undrade om Väst kustens dövstummas sällskaps handlingar finns bevarade någonstans. Var finns de? Han är tacksam om någon som vet var de finns.

Han avslutade med ett citat från SDR Kontakt nr 10, 1977, skriven av Signe Larsson från Halmstad. "Vi bör också sän-

da föreningens stiftare, August Persson en tacksamhetens tanke. Utan hans kloka, osjälviskhet och ansvarskänsla hade det kanske dröjt länge innan Halland fått någon förening för döva. De gamla protokollet vittnar om många svårigheter som mött honom när han ville skapa en grundfond, som skulle säkra föreningens fortbestånd". Bengt-Åke ville också tacka Hallands Läns Dövas förbund för lånet av protokollböcker samt foton från Elin Hedbergs album samt tack till Svenska dövhistoriska institutet för några rader om August P. Persson.

Bengt-Åke Malmberg

(Forts från sid 1)

jade jobba i Halmstad, och blev medlem i dövföreningen år 1963. Hon träffade henne första gången i Tallvik. Signe Larsson var sekreterare i dövföreningen över 20 år. År 1964 blev Siv Lindgren invald till styrelsen som sekreterare efter Signe. Signe tänkte redan på att det behövs unga in i styrelsen. Signe som varit sekreterare under en lång

Siv Lindgren

period, undanbad sig återval med motivation att de äldre bör dra sig tillbaka och lämna plats för de yngre, så dessa personer så tidigt som möjligt kommer in i föreningslivet. När hon drog sig från styrelsearbetet fortsatte hon skriva annat än SDR:s medlemstidning.

Signe Larsson satt i styrelsen i många år sedan år 1920 fram till år 1972 med undantag av åren 1922-1924, bl. a. som ordförande 1928-1930, vice ordf. 1926-1927, 1931-1941 och sekreterare 1945-1946, 1950-1964 och 1971-1972. Hon belönades av SDR med SDR:s hedersutmärkelse för sina insatser båda på lokala och nationella planet. Utmärkelsen fick hon vid SDR:s kongress den 16-22 juli 1972.

Hund istället för lampsignaler

Signe Larsson hade en svart hund - pudel. Pudeln var en klok hund och hörde varje gång när gäster kom och ringde på dörrklockan, då skällde hunden vid dörren. Signe förstod signalen från hunden med att öppna dörren för gäster. De hade ju inga lampsignaler i hemmet då. Det ledde till att hon lämnade förslag till Halmstads dövas förening med motionen år 1964. Hon ville att man skulle få befrielse från hundskatt till alla döva som är hundägare. Motiveringen var att det är behjärtansvärt då hun-

den är till nytta och glädje för döva. Mötet beslutade och godkände den motionen och föreningen skickade denna motion till SDR. Men där avslogs motionen vid SDR:s kongress.

Siv Lindgren berättade att när hon samlade alla artiklar som Signe Larsson skrivit till SDR - kontakt och Hallands Posten, läste hon artiklar om vad hon tänkte och tyckte, då man hade gudstjänst eller fest i dövföreningen. Signe berättade inte mycket om sig själv eller sin privatliv. Man vet för lite om hennes andra intressen, endast att man vet att hon gillade att skriva. Vad hon skrivit ofta om är debatter om tecken- språk, åldringsvård, gudstjänster och texter på TV.

Skrev föreningens historia

I samband med Hallands läns dövas förbunds 70-års jubileum fick Signe i uppdrag att skriva om föreningens historia under 70 år.

(Fortsättning på sid 4)

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan (ej adressidan)

Återsändningsadress

SDHS, c/o Eriksson
Räntmästargatan 85
702 25 Örebro

Arkiv – en del av vårt nationella kulturarv

Inledningsvis började landsarkivarien Kjell-Ove Persson från Landsarkivet i Lund berätta om varför ett arkiv behövs. Syftet med ett arkiv är att arkiven är en del av vårt nationella kulturarv och de tillgodoser också allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar. Arkiven begagnas också för forskningens behov.

□ Arkivens handlingar skall framställas så att de kan läsas och överföras till annan databärare under den tid som de ska bevaras. Vid val av databärare skall hänsyn tas till: sökbarhet – tillgänglighet - beständighet osv.

Vad som menas med allmän handling är att det rör sig om en handling som har inkommit till eller upprättats hos myndigheten och som förvaras där. Myndigheten skall fortlöpande planera och styra arkivbildningen. Med arkivbildning avses framställning, registrering, organisation, arkivering, lagring och gallring. Myndigheten skall upprätta en arkivbeskrivning som ger överblick över deras arkiv och arkivbildning, samt en arkivförteckning som fungerar som sökmedel i och kontrollinstrument av arkivet.

Ett arbete i flera steg

Att ordna och förteckna ett arkiv krävs ett arbete i flera steg: fastställande av arkivbildare, inventera och ordna enligt förteckningsplan. I arkivförteckningen ingår en innehållsförteckning som redovisar arkivets struktur och en systematisk redovisning av arkivets serier och volymer.

Han tog också upp frågan om gallring och rensning. Vad som menas med gallring är att man avlägsnar och förstör allmänna handlingar eller uppgifter i arkivhandlingar. Eller att man överför allmänna handlingar till annan databärare om överföringen leder till informationsförlust - förlust av möjliga informationssammansättningar - förlust av sökmöjligheter - förlust av möjligheter att fastställa informationens autenticitet.

Med rensning menas det att man avskiljer sådana handlingar eller uppgifter som inte är allmänna och som inte skall arkiveras. Handläggaren hos myndigheten bör själv rensa akten så snart som möjligt i hanteringen.

Arkivhandlingar skall förvaras i en arkivlokal som skyddar mot fukt och vatten - brand och skadlig upphettning – skadegörelse,

tillgrepp och obehörig åtkomst osv. Dessutom kan handlingarna förvaras i förvaringsskåp som ger motsvarande skydd.

Arkivhandlingar kan lånas ut

Myndighetens arkivhandlingar kan lånas ut för

- 1) tjänsteändamål till annan myndighet,
- 2) forsknings- och studieändamål till myndigheter och institutioner med inlåningsrätt och
- 3) utställningsändamål efter arkivmyndighetens beslut. Annan utlån från myndigheten får endast ske efter beslut av Riksarkivet.

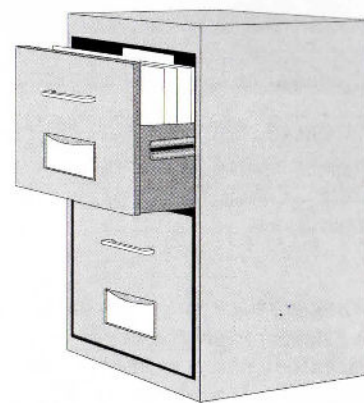
Dessutom har man i Sverige den s k offentlighetsprincipen: "Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall varje svensk medborgare ha rätt att taga del av allmänna handlingar" (TF 2 kap 1 §).

Likaså finns sekretesslagen, vars huvudregel är följande: "När allmän handling har kommit in till eller upprättats hos myndighet skall handlingen registreras utan dröjsmål, om det inte är uppenbart att den är av ringa betydelse för myndighetens verksamhet" (SekrL 15 kap 1 §).

När det gäller landsarkivens organisation så står alla under Riksarkivet som fungerar som chefsmyndighet. Landsarkivet i Lund är ett bland nio landsarkiv som finns i Sverige.

Carl Magnus Lindgren

I nästa nummer kommer fortsättningen av artikeln om arkivhållning.

(Fortsättning från sid 3)

Då hade hon inte tillgång till gamla protokoll, som uppgavs vara försvunna. Vid senare efterforskningar hittades en låd med gamla papper, protokoll och kassaböcker. Hon sade då att det var en guldgruva att ösa ur den som är intresserad av föreningens äldre historia. Tack vare Signes efterforskningar fick vi material om föreningens äldre historia, avslutade Siv Lindgren.

På äldre dagar bodde hon och maken på ett servicehem i Snöstorp. De båda levde länge. Signe Larsson dog år 1991 och blev 93 år gammal. Hon var änka i ett år då hennes make Tage dog år 1990 och blev 89 år. De ligger på begravningsplats på Snöstorps kyrkogård.

Bearbetat av Tomas Hedberg efter Bengt-Åke Malmbergs och Siv Lindgrens föreläsning

Styrelse 2001 - 2003 för Sveriges Dövhistoriska Sällskap:

Tomas Hedberg ordförande, Birgit Burman vice ordförande, Per Eriksson sekreterare, Roland Ask kassör, Gunilla Wågström Lundquist ledamot.
Postmottagare: c/o Eriksson, Räntmästargatan 85, 702 25 Örebro. Fax 019/125302.

E-mail daufr@hotmail.com. Medlemskap för enskilda 100:- och organisationer 250:-/år. Tidningen utsändes gratis till alla medlemmar. Pg 85 41 21-1.